

KARL MARKUS GAUß

Peter Karlhuber képeihez

Peter Karlhuberrel, a festővel rendre úgy járok, mint a képeivel. Valahányszor azt hiszem, hogy végre ismerem, újra meglep saját magával. Amikor először hittem, hogy jól ismerem, lenyűgözött a szerénysége. Túlzott, habár szeretetreméltó szerénységének tudtam be, hogy olyan határozottan elutasítja a művészeti cirkuszt, és a legcsekélyebb erőfeszítést sem tette, hogy képeit egyáltalán kiállítsák. Micsoda életművészet, hogy valaki ennyit tud, és ilyen kevés felhajtást csinál magából! Később, amikor rájöttem, hogy igazában még egyáltalán nem ismerem, bosszantani kezdett ez a visszafogottság. Vétkesnek tartottam, mert akinek van mondanivalója, nem hallgathat örökké előkelően, amikor szót emelnek azok, akiket nem illet meg, és akiknek nem is áll jól a szó. Helyesebben: aki olyan képeket fest, mint ő, annak nincs joga, hogy azoknak engedje át a galériákat, akik sikeresen tudnak nem festeni. Még később aztán, most már elég régóta barátok voltunk, és addig még mindig sikerült megtévesztenie, mintha hályog esett volna le a szememről: hát persze, ez az oly csodálatraméltóan vagy oly bosszantóan szerény ember valójában a testet öltött gőg! Hogy nem vesz részt, nem akar részt venni, hogy erőszakkal sem lehet rávenni arra, hogy saját előbbrejutásáért tegyen valamit, az számomra most már nagyon is tevőleges, aktív természetéről tanúszkodott. Az elutasítás nem is tartás volt, hanem cselekvés, mégpedig módfelett agresszív; akit én megejtően ártatlannak hittem, igazában csúfot űz belőlünk, akik hagyjuk, hogy űzzenek és hajszoljanak, s ilyen-olyan célokra törünk és vágyunk. Ő a partvonalon állt, nézte, hogyan gabalyodunk bele játékainkba, és gőgösen folytatta a magáét. A rá jellemző, töretlen szívélyességig csak az juthat el, aki rég túljutott az olyan alantas dolgokon, amelyeket mi hajszolunk, lásd hírnév, pénz és a többi. És aki abban tetszeleg, hogy toronymagasan felettünk áll. Ma már azonban nem vagyok biztos benne, hogy ez csakugyan így van-e, és hogy barátomat egyáltalán valaha is megértettem-e. És már várom, hogy újfent meglepjen saját magával.

Mivel lepnek meg viszont a képei? Némelyikük már hosszú évek óta az ismerősöm. De aztán hirtelen egészen máshogyan néznek vissza rám, hiába néztem meg őket akárhányszor is már. Az asztal, amelyet megszoktam, több év után egyszerűen idegen nekem. A franciaágy, amelyet olyan jól ismertem, mintha már feküdtem volna rajta, félelmetessé válik. A fürdőkádnak, amely sokszor készített mosolyra, újabban fekete árnyéka van, amely hosszú ideig fel sem tűnt ne-

kem, most pedig már nem tudok ránézni anélkül, hogy ne egy hullaházra gondolnék. A szőnyegen, amely oly sokáig lógott a porolóállványon, és megadó csüngésével sokszor megnyugtató, komor jeleket, talányos nyomokat vélek felfedezni. Megeshet persze az ellenkezője is, hogy nem az enyhe rémület fog el egy kép előtt, amelyet azelőtt egyenesen békésnek éreztem, hanem hogy a nyugágy váza, amely nem egy rémisztő gondolatot ébresztett bennem, váratlanul viccesnek tetszik; hogy a nyitott szemetes kukának egyszeriben nincs veszélyes torka, hogy a betonalapzatból kiemelkedő négy csonk immár nem négy mérges fog. Sok-sok dolgot, ami mindennapjainkban körülvesz bennünket, s amit már észrevenni sincs erőnk, Peter Karlhuber képei adtak vissza nekem, csak azóta ötlenek a szemembe útjaimon, amióta az ő képein láttam őket. E képek visszaadják nekem az érzéket a dolgok sokfélesége, észrevétlen szépségük, a szerkezetükben lakó szellemesség vagy éppen funkcionalitásuk rettenetessége, a leépülés kísértetiessége iránt.

Apropó leépülés. Peter Karlhubernek meg nekem tizenöt éve szokásunk, hogy évente egyszer fundamentális értékvitát folytassunk. Ilyenkor létezésünk alapkérdéseiről: vérzsírokról, gamma-GT-ről és annak valószínűségéről van szó, hogy ezekből mennyire olvasható le egyikünk és másikunk leépülése. Ehhez mindig iszunk néhány felest, és búcsúzóul biztosítjuk egymást arról, hogy legalább mi ketten még őrizzük az értékeket.

ADAMIK LAJOS fordítása